

INSTRUKCJA

postępowania w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Przepisy ogólne

§ 1

1. Instrukcja określa zasady realizacji przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązków wynikających z ustawy z dnia 18 marca 2019r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2018r. poz.723 z późn. zm.)
2. Instrukcja ustala system identyfikacji obszarów zagrożenia, identyfikacji transakcji podlegających rejestracji i transakcji mogących mieć związek z praniem pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu, podejmowania stosownych działań z nimi związanych oraz rozwiązania organizacyjne i procedury zapewniające jego sprawne funkcjonowanie.
3. Podejmowane i realizowane przez Urząd Miasta czynności, stosowane urządzenia ewidencyjne oraz prowadzona korespondencja związane z instrukcją przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu posiadają charakter poufny i podlegają szczególnej ochronie.
4. Niedopełnienie przez pracownika Urzędu Miasta obowiązków wynikających z przepisów, o których mowa w ust. 1, oraz art. 165a i art. 299 Kodeksu karnego, skutkuje odpowiedzialnością karną, jeżeli czyny wypełniają znamiona przestępstw w nich opisanych. Powyższe nie wyłącza odpowiedzialności porządkowej, wynikającej z naruszenia przepisów instrukcji.

§ 2

Ilekcroć w Instrukcji jest mowa o:

- 1) **ustawie** – rozumie się przez to ustawę z dnia 1 marca 2018r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2018r., poz. 723 z późn. zm.),
- 2) **kodeksie karnym** – rozumie się przez to ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2018r. poz. 1600 z późn. zm.),
- 3) **jednostce samorządu terytorialnego** – stanowiska w Urzędzie Miasta Jeleniej Góry,
- 4) **finansowaniu terroryzmu** – rozumie się przez to czyn określony w art. 165a Kodeksu karnego,
- 5) **praniu pieniędzy** – rozumie się przez to czyn określony w art. 299 Kodeksu karnego,

- 6) **wartościach majątkowych** – środki płatnicze, instrumenty finansowe, papiery wartościowe, wartości dewizowe, prawa majątkowe lub inne mienie ruchome lub nieruchomości,
- 7) **transakcja** - to wpłaty lub wypłaty w formie gotówkowej lub bezgotówkowej, w tym także przekazy pieniężne pomiędzy różnymi rachunkami należącymi do tego samego posiadacza rachunku, z wyłączeniem przekazów na rachunki lokat terminowych, przekazy pieniężne przychodzące z zagranicy, kupno i sprzedaż wartości dewizowych, a także przeniesienie własności lub posiadania wartości majątkowych, w tym oddanie w komis lub pod zastaw takich wartości oraz przeniesienie wartości majątkowych pomiędzy rachunkami należącymi do tego samego klienta, zamianę wierzytelności na akcje lub udziały, dokonywane we własnym, jak i cudzym imieniu, na własny, jak i na cudzy rachunek,
- 8) **dokument tożsamości** – to dowód osobisty, paszport, tymczasowy dowód osobisty, ważna legitymacja szkolna z fotografią i pieczęcią szkoły,
- 9) **GIIF** – oznacza to Generalnego Inspektora Informacji Finansowej,
- 10) **jednostki współpracujące** – organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz inne państwowe jednostki organizacyjne, a także Narodowy Bank Polski, Komisję Nadzoru Bankowego i Najwyższą Izbę Kontroli,
- 11) **Naczelnicy** – Naczelnik wydziału oraz Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego, Kierownik Biura Rady Miejskiej, wyodrębnione stanowisko pracy.

§ 3

Obowiązki i zadania

Zgodnie z przepisami art. 83 ustawy do zadań i obowiązków jednostki samorządu terytorialnego należy:

- 1) opracowanie instrukcji postępowania w przedmiocie współpracy z GIIF w zakresie zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu,
- 2) udostępnianie na wniosek GIIF informacji i potwierdzonych kopii dokumentów niezbędnych w zakresie zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu,
- 3) współpraca z GIIF w zakresie zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu poprzez:
 - niezwłoczne powiadamianie GIIF o podejrzeniu popełnienia prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu,
 - przekazywanie potwierdzonych kopii dokumentów dotyczących transakcji, co do których zachodzi podejrzenie, że mają one związek z popełnieniem przestępstw, o których mowa wyżej,
 - przekazywanie informacji o stronach tych transakcji.

Powiadomienie, o którym mowa wyżej powinno zawierać w szczególności opis ujawnionych okoliczności wraz z przyczynami, dla których powiadamiający uznał, że mogą one wskazywać na prowadzenie działań mających na celu popełnienie przestępstwa, o którym mowa w art. 165 a lub art. 299 Kodeksu karnego.

Zagrożenia

1. Przez pranie pieniędzy rozumie się zamierzone postępowanie polegające na:
 - a) zamianie lub przekazaniu wartości majątkowych pochodzących z działalności o charakterze przestępczym lub z udziału w takiej działalności, w celu ukrycia lub zatajenia bezprawnego pochodzenia tych wartości majątkowych albo udzieleniu pomocy osobie, która bierze udział w takiej działalności w celu uniknięcia przez nią prawnych konsekwencji tych działań,
 - b) ukryciu lub zatajeniu prawdziwego charakteru wartości majątkowych lub praw związanych z nimi, ich źródła, miejsca przechowywania, rozporządzania, faktu ich przemieszczania, ze świadomością, że wartości te pochodzą z działalności o charakterze przestępczym lub udziału w takiej działalności,
 - c) nabyciu, objęciu w posiadanie albo używaniu wartości majątkowych pochodzących z działalności o charakterze przestępczym lub udziału w takiej działalności,
 - d) współdziałaniu, usiłowaniu popełnienia, pomocnictwie lub podżeganiu w przypadkach określonych w ppktach a – c.

2. Finansowanie terroryzmu oznacza gromadzenie, przekazywanie lub oferowanie środków płatniczych, instrumentów finansowych, papierów wartościowych, wartości dewizowych, praw majątkowych lub innego mienia ruchomego lub nieruchomości w celu sfinansowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym.

3. Ze względu na przedmiot działalności Urzędu Miasta wskazać można następujące **obszary zagrożeń**, w których może odbywać się pranie pieniędzy:
 - **transakcje nietypowe** związane z nabywaniem mienia komunalnego,
 - **umowy i transakcje związane z wykonywaniem przez inne podmioty zadań publicznych** jednostek samorządu terytorialnego (np. zadania związane z gospodarką komunalną), realizowane na warunkach odbiegających od przyjętych standardów,
 - **wykonywanie zadań wspólnych gminy z kapitałem prywatnym** (wspólne inwestycje, gazyfikacja, wodociągi i kanalizacja, oczyszczanie, itp.),
 - **zamówienia publiczne** (oferty wykonania zamówienia w sposób rażąco odbiegające od innych),
 - **udział jednostek w nietypowych przedsięwzięciach** szczególnie finansowych z udziałem kapitału zagranicznego,
 - **nadpłaty podatków i opłat lokalnych** i ich wycofanie,
 - **wykupy należności komunalnych; cywilnoprawnych**, - pozyskiwanie pożyczek (od podmiotów nieistniejących).

Obszary, o których mowa wyżej nie mają charakteru ustalonego, ulegają ciągłym zmianom i przeobrażeniom, a także pojawiają się nowe.

4. Zagrożenia mogą występować na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu dochodów pochodzących z przestępstw i polegają na:
 - a) lokowaniu gotówki, jej zamianie, wymianie lub transferze wartości pochodzących ze zorganizowanej przestępczości,
 - b) maskowaniu lub ukrywaniu rzeczywistego pochodzenia nielegalnych wartości majątkowych,
 - c) integrowaniu wypranych wartości z legalnym systemem gospodarczym i finansowym.

§ 5

Identyfikacja tożsamości

1. Identyfikacja tożsamości osoby lub podmiotu realizującego zamówienie publiczne (wykonawcy) lub zleceniodawcy transakcji, obejmuje:
 - a) w przypadku osób fizycznych i ich pełnomocników – okazanie dowodu tożsamości w celu ustalenia i zarejestrowania jego cech (seria, numer) oraz imienia, nazwiska, daty urodzenia i miejsca zamieszkania posiadacza dowodu,
 - b) w przypadku osób prawnych – okazanie i zarejestrowanie danych z aktualnego wyciągu z rejestru handlowego lub innego równoważnego dokumentu wskazującego formę organizacyjną osoby prawnej i jej siedzibę oraz dokumentu potwierdzającego umocowanie osoby przeprowadzającej transakcję do reprezentowania osoby prawnej, a także dane personalne tej osoby, o których mowa w pkt. a,
 - c) w przypadku jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej – okazanie dokumentu wskazującego formę organizacyjną i adres siedziby jednostki oraz dokumentu potwierdzającego umocowanie osoby przeprowadzającej transakcję do jej reprezentowania, a także dane personalne tej osoby, o których mowa w pkt. a.
2. Jeżeli z okoliczności transakcji wynika, iż osoba jej dokonująca nie działa w imieniu własnym, lecz w imieniu zleceniodawcy, należy dążyć do zidentyfikowania podmiotów, w imieniu i na rzecz których działa.

Środki rozpoznawcze

§ 6

Podstawowymi środkami rozpoznawczymi służącymi identyfikacji transakcji związanych z praniem pieniędzy są:

- a) zasada „poznaj swego klienta”,
- b) analizowanie transakcji.

Zasada „poznaj swego klienta”

§ 7

Zasada „poznaj swego klienta” stanowi o potrzebie uzyskania wszechstronnej wiedzy o kliencie, zakresie jego aktywności gospodarczej i zasobach, w celu zarówno dostosowania oferowanych produktów i usług do potrzeb klienta, zapewnienie bezpieczeństwa obsługi oraz eliminowania działań przestępczych z obrotu gospodarczego i finansowego.

§ 8

W celu realizacji zadań należy:

- 1) identyfikować klientów i weryfikować ich dokumenty tożsamości,
- 2) wykonywać inne czynności sprawdzające w granicach obowiązującego prawa i zasad etyki urzędowej.

§ 9

Identyfikacja dokumentów tożsamości klientów polega przede wszystkim na:

- 1) sprawdzeniu, czy cechy (seria i numer) dowodu osobistego lub paszportu nie figurują w dostępnej bazie dokumentów utraconych,
- 2) sprawdzeniu autentyczności dokumentu, w szczególności: czy nie był podrabiany lub przerabiany, czy nie było wymieniane zdjęcie posiadacza dokumentu, czy wizerunek i wiek z dokumentu odpowiadają legitymującemu się,
- 3) w przypadku wątpliwości co do autentyczności dokumentu tożsamości, żądaniu, w uzasadnionych przypadkach, udostępnienia innych dokumentów z fotografią posiadacza (prawo jazdy, legitymacja służbowa, studencka, ubezpieczeniowa).

§ 10

Czynności identyfikacyjne należy wykonywać dyskretnie, nie zrażając klienta, w szczególności z zachowaniem zasad kultury jego obsługi.

§ 11

W przypadku, gdy tożsamość klienta budzi szczególne wątpliwości, należy wykonać inne niż określone w § 10 czynności, którymi są:

- 1) złożenie wizyty w siedzibie firmy,
- 2) systematyczne badanie zamówień, wniknięcie w ich istotę, rozpoznanie rzeczywistego przedmiotu prowadzonej przez klienta działalności gospodarczej.

Transakcje podejrzane

§ 12

Rozpoznanie transakcji podejrzanych uzależnione jest od stopnia realizacji zasady „poznaj swego klienta”, zdobytej wiedzy o jego działalności, a także od doświadczenia pracownika Urzędu Miasta.

§ 13

Transakcja podejrzana (rozumiana jako nietypowa lub nadzwyczajna ze względu na rodzaj bądź rozmiar) polega na działaniu niespójnym ze znanym i udokumentowanym charakterem działalności klienta.

§ 14

W typowaniu transakcji podejrzanych należy wykorzystywać:

- 1) obserwacje wynikające z kontaktów z klientami w związku realizacją przez nich zamówień,
- 2) kryteria, o których mowa w § 15.

§ 15

1. W typowaniu transakcji podejrzanych należy stosować kryteria:
 - a) ekonomiczne,
 - b) geograficzne,
 - c) szczególnego rodzaju działalności,
 - d) klienta przypadkowego.
2. Kryterium ekonomiczne polega na badaniu nieracjonalnych zachowań klienta, w szczególności na:
 - a) działaniu nieekonomicznym, oznaczającym transakcje lub operacje niezgodne z dotychczasowym rozmiarem lub rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej,
 - b) szybkim, częstym i bez racjonalnych powodów wycofywaniem z rachunku przekazanych wcześniej środków,
 - c) wielokrotnym udziale w krótkim okresie czasu w przetargach lub w innych trybach zamówień publicznych,
 - d) oferowaniu cen rażąco odbiegających od cen rynkowych.
3. W przypadku braku uzasadnienia rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej, kryterium geograficzne polega na badaniu transakcji związanych z tzw. „strefami ryzyka”, którymi są kraje:
 - w których produkowane są narkotyki lub kraje tranzytowe w ich przemyśle,
 - o których wiadomo, że organizują lub popierają terroryzm polityczny,
 - w których obowiązują łagodne przepisy podatkowe (tzw. „raje podatkowe”).
4. Kryterium szczególnego rodzaju działalności stosuje się do:
 - biur podróży,
 - firm importowo – eksportowych.
5. Kryterium klienta przypadkowego stosuje się do osób, które w sposób częsty dokonują wpłat z różnych rachunków bankowych, bądź w różnych okienkach kasowych lub dokonują nadpłat podatków i opłat, a później je wycofują.

§ 16

Realizacja obowiązków i zadań

Pracownicy Urzędu Miasta w trakcie wykonywania bieżących obowiązków służbowych w czasie wykonywania czynności kontrolnych zobowiązani są do:

- a) dokonywania analizy i oceny transakcji – zarówno, gdy czynności te dokonywane są we własnym, jak i cudzym imieniu (na własny, jak i cudzy rachunek), w których występują oznaki wskazujące na możliwość wprowadzenia do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł, oraz sprawdzenie czy kontrolowana jednostka w przypadku podejrzenia wprowadzenia do obrotu takich wartości, powiadomiła GIIF,

- b) sporządzania kopii dokumentów dotyczących transakcji, co do których zachodzi podejrzenie, że mają one związek z praniem pieniędzy,
- c) zebrania dostępnych informacji o osobach przeprowadzających te transakcje,
- d) dokonywania, w formie notatki służbowej, odpowiedniego opisu podejrzanych transakcji wraz z uzasadnieniem, iż zachodzą okoliczności wskazane w art. 83 ustawy oraz istnieje uzasadniona potrzeba powiadomienia o tym GIIF i niezwłocznego przekazania notatki bezpośredniemu przełożonemu.

§ 17

1. Wszystkie zgromadzone dokumenty, wyniki sprawdzeń w innych instytucjach oraz notatki i opinie służbowe z wykonywanych czynności i ustaleń należy przechowywać w aktach klienta.
2. Naczelnicy wydziałów po dokonaniu analizy zobowiązani są do sporządzenia uwierzytelnionych kopii dokumentów dotyczących transakcji, co do których zachodzi podejrzenie, że mają one związek z popełnieniem przestępstw i przekazania ich Koordynatorowi ds. Współpracy z Generalnym Inspektorem Informacji Finansowej.
3. Koordynator uznając zasadność podjęcia działań wnioskowanych przez naczelnika wydziału przedstawia Prezydentowi Miasta Jeleniej Góry projekt powiadomienia GIIF celem podjęcia odpowiedniej decyzji.
4. Koordynator przekazuje podpisane przez Prezydenta Miasta powiadomienie wraz z dokumentacją GIIF za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.
5. W przypadku stwierdzenia braku przesłanek do powiadomienia GIIF, Koordynator sporządza i przedstawia Prezydentowi Miasta Jeleniej Góry notatkę służbową zawierającą uzasadnienie takiego stanowiska oraz otrzymaną dokumentację – celem akceptacji.
6. Kopia powiadomienia wraz z dokumentacją winna być przechowywana w sposób zapewniający poufność i udostępniana wyłącznie osobom upoważnionym.
7. Podpisane zawiadomienia są ewidencjonowane w rejestrze powiadomień prowadzonym przez Koordynatora.